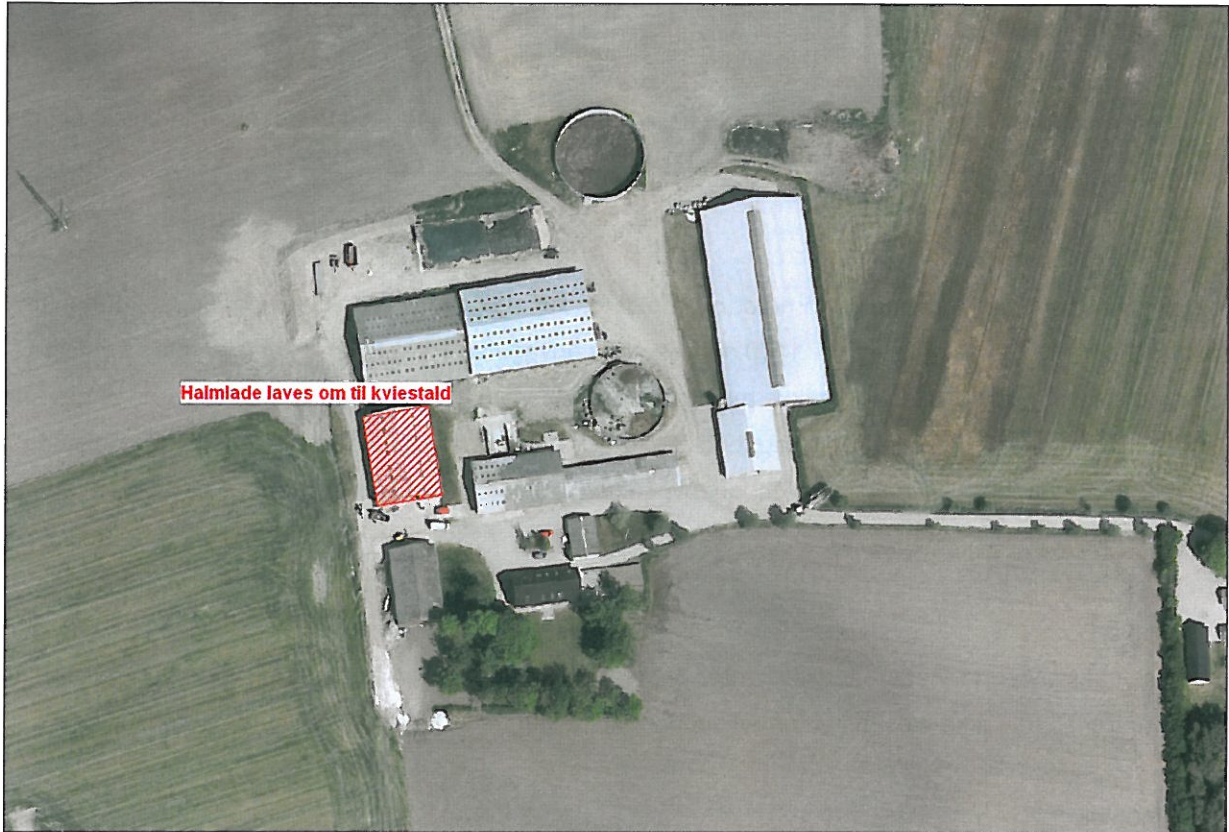

Miljøgodkendelse af malkekvægsproduktionen på Krogen 15, 4190 Munke Bjergby

Udvidelse af malkekvægsproduktion fra 290 dyreenheder til 383 dyreenheder

Godkendelse efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 12, stk. 2.

Ikke-teknisk resumé

Niels-Henrik Hjerrild ønsker at udvide kvægbesætningen fra 240 jersey årskøer uden de halvstore kvier til 260 årskøer med opdræt i hele opdrætsperioden. Der malkes ved en malkekarrusel. Kvierne kommer på græs i sommerhalvåret. For at kunne udvide produktionen af køer og opdræt, ombygges den eksisterende kalvestald, og desuden ombygges halmladen til kvierne. Opbevaringskapaciteten til foder udvides med 3 nye kornsiloer, som er 9 meter høje og med en diameter på 2,5 meter og placeres vest for kostalden ved foderladen.

Der vil ved omlægningen være fokus på de miljømæssige forhold i forhold til lugt og ammoniak, samt næringsstofforførelsen af husdyrgødning til arealerne.

Lugt

Kravet til begrænsning af lugtgenerne er overholdt for den udvidede produktion. Der er ca. 2400 m fra staldene til nærmeste byzone, ca. 1400 m til samlet bebyggelse og 175 m fra kostalden til nærmeste enkeltbolig. Reglerne siger at der ikke må være nabobeboelse eller byzone indenfor 1,2 gange geneafstanden. Geneafstanden er beregnet til 220 meter til byzone, 138 meter til samlet bebyggelse og 70 meter til enkeltbolig. Således ligger nabobebyggelse meget længere væk end der, hvor der kan forventes lugtgener fra produktionen.

Transport

Antallet af transporter nedsættes fordi mælken fremover afhentes hver 2. dag. Tilsvarende øges mængden af transporter ikke væsentligt for gylleudbringning, idet flere transporter vil foregå med lastbil.

Ammoniak

Ammoniakfordampningen fra stald og lager er som følge af krav til anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) reduceret udover det lovmæssige reduktionskrav på 20 %. Der er foretaget beregninger til beskyttede naturtyper som enge og overdrev. Beregningerne viser, at ammoniaknedfaldet fra produktionen ikke vil påvirke naturtyperne mærkbart.

Nitrat og fosfor fra udspretningsarealerne

Der drives et areal på 201 ha. For at undgå merudvaskning af kvælstof fra udspretningsarealet i den kommende drift, drives jorden med 4,3 % efterafgrøder ud over de lovmæssige 10 %. Efterafgrøder dyrkes for at opsamle let tilgængelig kvælstof i jorden, som ellers ville udvaskes i løbet af vinteren.

Der tilføres 440 kg P mere med gødningen end der fraføres med afgrøderne. I det fosfortallet i jorden er lavt og der er forholdsmæssigt meget sandjord er det dog ikke sandsynligt at den overskydende fosfor vil frigøres fra jorden med risiko for udvaskning.

Udspretningsarealerne ligger i et område hvor jordens reduktionspotentiale – dvs. jordens evne til at fjerne kvælstof på vej mod vandløbene- er 0-50 %. Der fraføres gødning fra 45 DE til andet areal på 35 ha via gylleaftale. Der spredes derfor husdyrgødning fra 341 DE på de 201 ha, hvilket betyder at der spredes husdyrgødning fra 1,7 DE/ha. Der udvaskes reelt 51 kg N/ha, hvor det maksimalt må være 53 kg N/ha.

En del af arealet er placeret i nitratfølsomme indvindingsområder, men overholder kravet om, at udvaskningen ikke øges i forhold til førsituationen.

Meddelelse om miljøgodkendelse

Sorø Kommune meddeler hermed, i henhold til lov nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 12, stk. 2, miljøgodkendelse af malkekvægsbesætning beliggende på Krogen 15, 4190 Munke Bjergby på 386 DE med tilhørende ejede og forpagtede udbringningsarealer på i alt 201 ha, samt aftaleareal på 36 ha.

Sorø Kommune har med udgangspunkt i ansøgers oplysninger vurderet, at projektet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet og uden væsentlige gener for naboer med de opstillede vilkår.

Klagevejledning

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Miljøklagenævnet. Klageberettigede er ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, jf. husdyrlovens § 84-87.

Eventuel klage over godkendelsen skal sendes til Sorø Kommune, Rådhusvej 8, 4180 Sorø. Kommunen skal have modtaget klagen senest onsdag den 16. juni 2010 kl. 15.30. Kommunen videresender klagen til Miljøklagenævnet ledsaget af afgørelsen samt det materiale, der har indgået i sagens bedømmelse.

En klage over en godkendelse har ikke opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Et evt. søgsmål skal være anlagt inden 6 måneder efter offentliggørelsen.

Forannoncering

Ansøgningen har i henhold til § 55, stk.3 i lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug været annonceret i Sorø avis den 19. maj 2009. Der har ikke været nogen henvendelser i forbindelse med forannonceringen.

Nabohøring

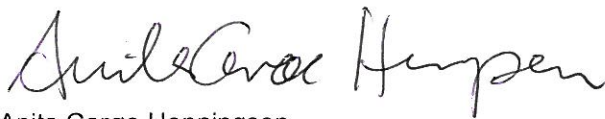
Udkast til miljøgodkendelsen har været i høring hos ansøger, naboer og andre der vurderes at have interesse i sagen, i 6 uger fra den d. 16. februar 2010 til den 6. april 2010. I forbindelse med høringen er der indkommet bemærkninger fra én nabo, der ikke finder anledning til at gøre indsigelse, da der er taget forholdsregler for eventuelle lysgener.

Offentliggørelse

Godkendelsen annonceres i Sorø Avis der uddeles tirsdag og onsdag den 18. og 19. maj 2010.

Godkendelsen er vedtaget på Teknik- og Miljøudvalget den 4. maj 2010 og meddelt den 6. maj 2010.

Med venlig hilsen

Anita Carøe Henningsen
agronom

Kopi af godkendelsen er sendt til:

- Miljøkonsulent: Annette Bernhoff Bay, Landboforeningen Gefion, Fulbyvej 15, 4180 Sorø. abb@gefion.nu
- Danmarks Naturfredningsforening, Mashedøgade 20, 2100 København Ø. dn@dn.dk
- DN-Lokalkomite v/Eva Nielsen, Parnasvej 36, 4180 Sorø.: parnas@mail.tele.dk
- Miljøcenter Nykøbing. post@nyk.mim.dk
- Embedslægeinstitutionen Sjælland, sjl@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, ved Niels Barslund. nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ae@aeraadet.dk

- Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk
- Danmarks Sportfiskerforbund, post@sportsfiskerne.dk
- Det økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening, soroe@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1353 København K dbotf@mail.tele.dk

Vilkår

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

Generelle vilkår

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgning og vedlagte miljøtekniske redegørelse.
2. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden to år fra denne godkendelse meddeles, eller evt. klagesager er afsluttet.
3. Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 6. maj 2018. Godkendelsen skal tages op til revurdering om 8 år.

Årsproduktionen

4. Godkendelsen omfatter en malkekvægsbesætning på max. 383 DE fordelt på 260 jerseykøer, 203 kvier (fra 6 mdr. til kælvning) og 72 småkalve (0-6 måneder). Der tillades afvigelser i fordelingen af dyr indenfor de enkelte husdyrtypers tilladelse pr. planår, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.

Lugt

5. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der er væsentligt større end forventet ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal iværksættes foranstaltninger til begrænsning af generne.

Opbevaringsanlæg

6. Kompost eller kompostlignende dybstrøelse, der placeres i markstak (højst 6% af dybstrøelsen må placeres i markstak) må højst ligge samme sted i 12 måneder, og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år. Dato for etablering og udspreddning af markstak noteres på et kortbilag, hvoraf placeringen også fremgår. Kortbilag skal opbevares i mindst 10 år. Ved tilsyn skal kortbilag være tilgængelige.
7. Der skal – udover de to ejede gyllebeholder på henholdsvis 1500 og 3000 m³ – være gyllebeholderkapacitet på mindst 800 m³ til rådighed. Dette skal kunne dokumenteres.

Transport

8. Transport af dyr til og fra ejendommen, samt levering af foder skal for 80 % af transporterne ske mandag til fredag i tidsrummet kl. 6.30-18. Dog kan der hentes mælk af mælkebilen også

om natten. Transporter af dyr og levering af foder uden for tidsrummet mandag til fredag 06.30-18 skal noteres i egenkontroljournalen.

Uheld og risici

9. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende til Sorø Kommune, Fagcenter Teknik og Miljø 57876000.

10. Virksomheden skal udarbejde en beredskabsplan som skal sendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter meddelelse af denne godkendelse. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:
  - Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
  - Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
  - Kortbilag over bedriften med angivelse af placering af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Beredskabsplanen skal gennemgås mindst 1 gang årligt.

Støjklider

11. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag –fredag Kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage Kl. 18-22 (1 time)	Alle dage Kl. 22-7 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-7
Lørdag Kl. 7-14 (7 timer)	Lørdag Kl. 14-18 (4 timer)		Maksimal værdi
	Søn- og helligdag Kl. 7-18 (8 timer)		
55 dB(A)	45dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode. (Midlingstiden angiver hvor mange timer der indgår i gennemsnitsberegningen i forbindelse med en støjmåling).

12. Tilsynsmyndigheden kan maksimalt 1 gang årligt kræve dokumentation for at støjvilkår overholdes. Støjmålingen, skal udføres af et akkrediteret firma eller en certificeret person. Støjmålingen skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som aftales med tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

13. Der skal på ejendommene foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
14. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Vandforbrug

15. Registrering af konstateret vandspild skal fremgå af egenkontrol-journalen.

Spildevand

16. Vaskevand fra rengøring af malkerummet skal opsamles i gyllebeholderen og herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.
17. Al vask af maskiner, redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning.

Lys

18. Udendørs belysning og lys fra stalde må ikke give anledning til væsentlige gener for naboer. Hvis der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lysgener, der vurderes at være væsentlige større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres afhjælpende foranstaltninger.

Støv

19. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår støvgener, der er væsentligt større end forventet ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal iværksættes foranstaltninger til begrænsning af generne.

Olie

20. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand og grundvand.
21. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Affald

22. Farligt affald skal opbevares i egnede beholdere på tæt bund med opkant og uden afløb til kloak. Oplagspladsen skal være under tag, og indrettes således at spild kan opsamles ved brud på den beholder, der indeholder den største mængde farligt affald.
23. Medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
24. Døde dyr skal afhentes af en autoriseret destruktionsanstalt. Døde dyr må ikke henligge mere end 8 dage på ejendommen. Frem til afhentning, skal de døde dyr opbevares i lukket kasse, container eller under kadaverdække således, at det sikres, at der i tidsrummet indtil afhentning ikke opstår uhygiejniske forhold, herunder adgang for omstrejfende dyr.

Harmoniregler

25. Såfremt der tilkøbes jord eller indgås nye forpagtningsaftaler eller aftaler om overførsel af husdyrgødning, skal Sorø Kommune, inden arealerne tages i anvendelse, vurdere om driften af de nye arealer påvirker miljøet væsentligt.

Kvælstofudvaskning

26. Der skal dyrkes efterafgrøder på 4,3 % af udspretningsarealet udover det generelle lovpligtige krav til dyrkning af efterafgrøder.

BAT

27. Mindst 94 % af den faste husdyrgødning skal bringes direkte ud fra stald og til nedpløjning. Dokumentation for at dybstrøelsen er kørt direkte ud til nedpløjning skal fremgå ved:
  - Tidspunktet for udbinding af kvæget noteres i en egen kontroljournal
  - Tidspunkt for udbringning af dybstrøelsen noteres i mark- og gødningsplanen.
28. BAT på den eksisterende kostald (bygget i 2006) skal være indført senest 2031.
29. Drikkevandssystem i staldene skal være med drikkekar med lukkeventiler eller drikkekopper med lukkeventil.

30. Mindst 4 gange årligt laves der en-dagsfoderkontrol, (hvor analyser af grovfoderlageret indgår). En-dagsfoderkontrollerne skal noteres i egenkontrolrapporten, og det angives hvis kontrollen har givet anledning til justeringer.
31. Produktionens elforbrug aflæses hvert kvartal og noteres i egenkontrol journalen.
32. Der skal installeres en vandmåler og produktionens vandforbrug aflæses 1 gang om måneden og noteres i en egenkontrol journal.

Egenkontrol

33. Dokumentation for forpagtningsaftaler (af mindst et års varighed) sædskifte- og gødningsplaner, gødningsregnskaber m.v. opbevares i minimum fem år og forevises på forlangende.
34. Der skal til enhver tid overfor tilsynsmyndigheden, kunne fremlægges sædskifte- og gødningsplaner som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne godkendelse.
35. Til dokumentation for, at produktionen ligger inden for godkendelsens rammer, skal der, hvis tilsynsmyndigheden kræver det, indsendes kopi af relevante dele af afsluttede års driftsregnskaber.
36. Kommunen kan kræve dokumentation for, at et vilkårligt vilkår i godkendelsen er overholdt. Dette kan enten ske ved indsendelse af dokumentation til kommunen eller ved tilsyn.
37. Ansøger skal føre logbog over egenkontrol, denne skal som minimum indeholde oplysning om:
  - Dato for etablering og udspredning af markstak noteres på et kortbilag, hvoraf markstakkens placeringen også fremgår.
  - Dato for rengøring, servicering og udskiftning af staldmekanik.
  - Tidspunkt for transport af dyr til og fra ejendommen samt levering af foder, der ligger udenfor, tidsrummet mandag til fredag kl. 6.30-18.
  - Registrering af den månedlige aflæsning af vandforbruget.
  - Registrering af konstateret vandspild med angivelse af hvad der har givet anledning til vandspild samt dato.
  - Registrering af den kvartalvise aflæsning af energiforbruget.

- Registrering af en-dagsfoderkontrol.
- Dato for ud- og indbinding af kvæget.

Miljøvurdering

Indholdsfortegnelse

Miljøvurdering	1
1. Grundoplysninger	3
1.1 Datablad	3
1.2 Udvidelsens omfang	3
2. Planmæssige forhold og landskabelig vurdering	3
2.1 Afstandskrav	6
3. Produktionsanlæg og driften i forbindelse med anlægget	6
3.1 Stald	6
Ventilation	6
Rengøring	7
3.2 Opbevaringslagre og kapacitet	7
Dybstrøelse	7
Gyllebeholdere	7
Kanaler og fortank	7
3.3 Foder	7
3.4 Energiforbrug	8
El	8
Olie	8
Energibesparende tiltag	8
3.5 Vandforbrug	8
Vandbesparende foranstaltninger	9
Spildevand	9
Før udvidelsen (Beregnet normforbrug)	9
Efter udvidelsen (Beregnet normforbrug)	9
3.6 Skadedyr	9
Fluer	9
Rotter	10
3.7 Råvarer og hjælpepestoffer	10
Pesticider og sprøjteudstyr	10
Oplag af olie og kemikalier	10
Råvarer til foderblanding	10
3.8 Affald	10
Fast affald	10
Døde dyr	11
Olie- og kemikalieaffald	11
3.9 Driftsforstyrrelser og uheld	12
Minimering af risiko for uheld	12
Minimering af gene og forurening ved uheld	12
1.10 Management	12
1.11 Egenkontrol	13
4. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	14
4.1 Ammoniak	14
Internationale naturbeskyttelsesområder og større sårbare naturområder	14
Naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3	14
Vandhuller	16
Nordruplund Skov og Bromme Plantage	16
Arter beskyttet af Habitatdirektivet	16

4.2 Lugt	16
4.3 Transport.....	17
4.4 Lys.....	18
4.5 Støjkilder	18
Driftsperiode for støjkilder	18
4.6 Støv	18
5. Udbringningsarealer	19
5.1 Drift af udbringningsarealer	19
Udbringningsarealer	19
Aftalearealer	20
Harmoniareal.....	21
Arealkrav	21
Sædskifter	21
Gødningsproduktion og -håndtering.....	21
6. Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer.....	21
6.1 Fosfor	21
6.2 Nitrat og overfladevand	22
6.3 Nitrat og grundvand.....	23
6.4 Vandløb	24
6.5 Vandhuller	24
6.6 Andre beskyttede naturtyper	24
7. Bedste tilgængelige teknik (BAT)	24
7.1 Management (ledelses- og kontrolrutiner til styring af miljøforhold)	25
7.2 Staldindretning generelt	25
7.3 Kostald	26
7.4 Småkalvestald	26
7.5 Opdræt (6 måneder til kælvning)	27
7.6 Fravalg af andre BAT stald systemer.....	27
7.7 BAT på management	28
8. Produktionens ophør	29
9. Alternative muligheder	29
Alternative løsninger og 0-alternativ for Krogsgård.....	30
Konklusion.....	30
10. Litteratur m.v.	31

Nedenstående miljøvurdering danner som tidligere nævnt grundlag for de vilkår som er meddelt i tilknytning til godkendelsen. Udgangspunktet for miljøvurderingen er den indsendte ansøgning om godkendelse (Skema nummer 9380).

Vurderingerne skal belyse, om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen om udvidelse og ændring af husdyrbruget, opfylder kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik. Desuden skal vurderingerne belyse hvilke typer af påvirkninger malkekvægsproduktionen har på omgivelserne.

1. Grundoplysninger

1.1 Datablad

Ejer	Niels-Henrik Hjerrild Krogsgaard
Ansøger	Landboforeningen Gefion v/ konsulent Annette Bernhoff Bay Fulbyvej 15 4180 Sorø
Bedriftens adresse	Krogen 15, 4190 Munke Bjergby.
Matrikelnumre	17-a m.fl., Munke Bjergby By, Munke Bjergby.
Virksomhedens art	Malkekvægsproduktion.
CVR-nummer	20 07 29 70
Tilsynsmyndighed	Sorø Kommune

Sorø Kommune har fra Gefion, Sorø, modtaget en ansøgning om udvidelse af eksisterende kvæghold, på ejendommen Krogsgaard, Krogen 15, 4190 Munke Bjergby, ejet af Niels-Henrik Hjerrild.

1.2 Udvidelsens omfang

Besætningen ønskes udvidet fra 240 jerseykøer til 260 jerseykøer og de store kvier der før har været leaset ud, hjemtages. Udvidelsen svarer til en udvidelse fra 290 DE til 383 DE. Udvidelsen ønskes etableret i den eksisterende halmlade som bygges om til de store kvier. Desuden opføres 3 nye fodersiloer hver med en kapacitet på 18 ton.

2. Planmæssige forhold og landskabelig vurdering

Lokalisering og landskab

Stalde, opbevaringsanlæg mv. er indtegnet på vedlagte situationsplan. (bilag 2)

Udvidelsen i staldanlægget vil foregå i de eksisterende rammer, dvs. i den eksisterende halmlade, der er 26,3 m * 19 m, ca. 640 m². Højde af siderne er 4 meter, og der er ca. 6 m til tagryggen. Bygningsmaterialer er de oprindelige materialer, og der ændres ikke ved ombygningen af den eksisterende halmlade. Dog

fjernes nogle af pladerne på væggene for at indsætte gardiner, samt laves udendørs foderbord m. spalter på øst- og sydsiden af bygningen, i alt 5 m ekstra udendørs på disse 2 sider. Farver af de eksisterende bygninger er røde med hvidt tag.

Dernæst bygges der 3 kornsiloer vest for kostalden ved ensilagehuset, hver med en størrelse på 18 tons, og med en højde på ca. 9 m. og en diameter på 2,5 m.

Landskabelig hensyn

Den nye stald bygges i en eksisterende bygning, fra ca. 1991, på 640 m².

Ejendommen består af forskellige bygninger med tilhørende stuehus. Den nuværende kostald er taget i brug i 2006 nord-øst for de eksisterende bygninger. Udbygningen til opdræt af kvier vil foregå i den eksisterende bygning, der i øjeblikket anvendes til halmlade. De 3 kornsiloer er 9 meter høje, og således er de ikke højere end det eksisterende ensilagehus, hvor de er placeret på nordsiden, se situationsplan (bilag 2).

Ændringen af bygningen vil foregå i de eksisterende rammer, og der ændres derfor ikke umiddelbart på de ydre forhold for denne bygning. Således er anvendt de samme materialer som de øvrige bygninger.

Ejendommen og den ønskede udvidelse ligger ifølge Kommuneplanen i Landskabsområde¹ og et lille hjørne i Beskyttelsesområde². Området er desuden udpeget til særligt værdifuldt landbrugsområde³, som betyder at der er gode dyrkningsbetingelser. Dele af de lavereliggende arealer tilhørende ejendommen er udpeget til potentielt vådområde, hvilket betyder at der er naturgivne forhold i området for at etablere et vådområde.

---

¹ LANDSKABSOMRADE indeholder værdifulde naturområder, bevaringsværdige landskaber og kulturhistoriske værdier. LANDSKABSOMRADE er primært forbeholdt jordbrugserhvervet, som herved får en høj grad af investeringssikkerhed. Retningslinjerne er udformet på en sådan måde, at der, samtidig med at landbrugsdriften sikres, bliver taget vidtgående hensyn til bevaringsinteresserne. Mange af beskyttelsesinteressernes sikring forudsætter i øvrigt fortsat landbrugsdrift. Der er begrænsede anlægsmuligheder for ikke jordbrugsmæssigt byggeri.

² BESKYTTELSESOMRADE er kerneområder i kommunens natur, landskab og kulturhistorie.

Der kan som hovedregel kun opføres nye bebyggelser, som har direkte tilknytning til det enkelte jordbrug. Der kan kun opføres bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften. Anden form for anlæg og bebyggelse kan kun finde sted, hvis det har til formål at fremme formidlingen af områdets kvaliteter, uden at disse tilsidesættes. Anlæg og bebyggelse skal tilpasses landskabet og den lokale byggeskik.

³ De særlig værdifulde landbrugsområder er udpeget ud fra en vurdering af dyrkningsjordens sammensætning, terrænhældning samt mulighederne for lilladelse til markvanding. Områderne omfatter således lerede jorder (absolut dyrkningssikre, jordklassificeringens farvekode 4, 5, 6, 7 og 8) samt sandede jorder (almindeligt og betinget dyrkningssikre, jordklassificeringens farvekode 1, 2 og 3), der gennem markvanding kan opnå en bedre dyrkningssikkerhed. Arealer til jordbrugsdrift bør i størst muligt omfang friholdes for andre aktiviteter. Ved inddragelse af arealer til ikke-jordbrugsmæssige formål, herunder arealer til byvækst, til tekniske anlæg, samt til ferie- og fritidsformål, som er arealkrævende, forudsættes det, at der lægges vægt på, at forbruget af landbrugsjord ikke bliver større end højst nødvendigt, især indenfor de særlig værdifulde landbrugsområder.

Der er ca. 500 m til nærmeste område for kirkeomgivelser mod nord, og 970 m øst ligger der tilsvarende et område med kirkeomgivelser.

Ændringen af de eksisterende bygninger samt opførelsen af fodersiloer berører ikke fredninger, beskyttelseslinjer eller byggelinjer. De nærmeste kirkebyggelinier ligger ca. 1.700 m mod sydøst ved Bromme Kirke, 1370 m. mod nord ved Tersløse Kirke og 1.950 m mod nordvest ved Munkebjergby Kirke. Nærmeste skovbyggelinie ligger ca. 500 m mod sydvest ved Østerskov og 850 m mod vest ved Nordruplund Skov. Tudeå løber langs en del af arealet nordvest til sydvest for ejendomme, hvor der på det nærmeste sted er ca. 270 m til å-beskyttelseslinien, der følger åen fra nord til lidt syd for ejendommen.

1.500 m sydvest, 1.600 m syd og 800 m sydøst for ejendommen er der 3 fredede fortidsminder i form af en jættestue, et stenkammer og en boplads alle med 100 m beskyttelseslinje omkring.

Der findes en række enge, overdrev og moser i nærheden af ejendommen og udspretningsarealerne. Disse er nærmere beskrevet i afsnittet om ammoniak. Dele af udspretningsarealerne grænser op til Tude Å, som er et beskyttet vandløb. Betydningen for vandløbet er beskrevet i afsnit 6.4. Nærmeste naturområde omfattet af Lov om miljøgodkendelse §7 er et overdrev beliggende ca. 3.000 m øst for ejendommen.

Kommuneplanens retningslinjer danner baggrund for varetagelsen af landskab, bevaringsværdier og naturbeskyttelsesinteresser m.v. i det åbne land jf. Planlovens § 1 og 6 stk. 3 nr. 8 for så vidt angår landskabelige og geologiske forhold.

Retningslinjerne omfatter ikke byggeri, der er nødvendigt for den jordbrugsmæssige drift jf. Planlovens § 36, stk 1 nr. 3, og som opføres i tilknytning til det eksisterende byggeri.

Kommunen skal således ikke foretage en egentlig landskabelig vurdering af det udvidede produktionsanlæg, med henblik på at godkende tilbygningen. Dog skal kommunen vurdere om der er taget hensyn til de landskabelige værdier, på lige fod med vurderingen af om der anvendes den bedste tilgængelige teknik, om projektet kan gennemføres under hensyn til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur og om der er foretaget begrænsninger af gener for naboer.

Det er kommunens vurdering, at en udvidelse af det eksisterende anlæg, med de valgte farver og materialer på det pågældende sted vil være den for landskabet mest skånsomme løsning.

2.1 Afstandskrav

Udvidelsen overholder de generelle afstandskrav for staldanlæg samt gødningsopbevaring for §§ 6,7 og 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. I tilfælde af, at der forefindes ukendte drænrør nærmere end 15 m fra byggeriet vil disse blive flyttet eller vil blive etableret i tætte rør.

De generelle afstandskrav
25 m til ikke-almene vandforsyningsanlæg
50 m til almene vandforsyningsanlæg
15 m til vandløb/dræn og søer
15 m til offentlig vej og privat fællesvej
25 m til levnedsmiddelvirksomheder
15 m til beboelse på samme ejendom
30 m til naboskel
50 m til byzone
50 m til nabobeboelse
30 m til naboskel
300 m til § 7 beskyttede naturtyper
300 m Kirkebyggelinje
100 m til fortidsminder
150 m sø- og åbeskyttelseslinje
300 m skovbyggelinje ⁴

3. Produktionsanlæg og driften i forbindelse med anlægget

Alle bygningernes beliggenhed fremgår af oversigtstegning i bilag 1.

3.1 Stald

I staldafsnit 1, som er en Sengestald med fast gulv, 2% hældning og skrabning hver anden time. Stalden huser 240 køer, både før og efter udvidelsen. Staldafsnit 2 er en ungdyr og kviestald. I nudriften går der 55 småkalve (0-6 måneder) i dybstrøelse, kort ædeplads med fast gulv. Efter udvidelsen vil der kun gå 48 småkalve i stalden. Efter udvidelsen vil der i stalden udover de ovenfor nævnte gå 120 kvier/stude (6 måneder til kælving) i spaltegulvbokse og 24 småkalve i dybstrøelse.

Den eksisterende halmlade (staldafsnit 3) ombygges til de store kvier ml. 15- 23 mdr., der bliver bygget med dybstrøelse og udendørs foderbord med spalter. Den vil efter udvidelsen huse 83 kvier (6 måneder til kælving) og 23 goldkøer.

Ventilation

Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit.

⁴ Afstandskrav til skov gælder jf. naturbeskyttelsesloven ikke driftsbygninger, der er nødvendige for jordbrugs og fiskerierhvervene

Rengøring

Malkerummet og malkekarusellen rengøres, se under vandbesparende foranstaltninger. Kvægstalde vaskes normalt ikke med vand, men holdes rene ved bl.a. lejlighedsvis kalkning af vægge.

3.2 Opbevaringslagre og kapacitet

Dybstrøelse

Dybstrøelsen udbringes direkte, (vilkår 27 om at 94% håndteres på denne måde) til nedpløjning på mark i maj-juni til majsmarkerne samt nedpløjning efterår efter hveden. Alternativt lægges dybstrøelsen i markstak, og udbringes i efteråret. Kommunen har stillet vilkår (vilkår 6) om at dybstrøelse, der placeres i markstak højst må ligge samme sted i 12 måneder, og ikke må placeres samme sted igen før efter 5 år. Dato for etablering og udspreddning af markstak noteres på et kortbilag, hvoraf placeringen også fremgår (vilkår 37). Kortbilag skal opbevares i mindst 10 år. Ved tilsyn skal kortbilag være tilgængelige.

Gyllebeholdere

Der findes i dag 2 gyllebeholdere på henholdsvis 3000 og 1500 m³ på ejendommen. Efter udvidelsen vil 800 m³ gylle blive opbevaret i en lånt/lejet gyllebeholder. De to gyllebeholdere på ejendommen har ikke fast overdækning.

Beregninger viser, at der i de 2 gyllebeholdere på ejendommen + en ny lejet gyllebeholder tilsammen er en opbevaringskapacitet på mindst 11 måneder. I gødningsberegningerne indgår der normalt for vaskevand, drikkevandsspild, regnvand i gyllebeholder (de to eksisterende beholdere) samt vandmængder fra plansiloer. Kommunen har stillet vilkår om, at der til enhver tid skal kunne forelægges dokumentation for, at der er en gyllebeholder med mindst 800 m³ til rådighed (vilkår 7). Det kan f.eks. være i form af en underskrevet lejekontrakt.

Det er ved beregning vist, at der i lagrene er tilstrækkelig opbevaringskapacitet. På denne måde sikres det, at der på ejendommen er plads til at opbevare gødningen indtil et hensigtsmæssigt udbringningstidspunkt opnås.

De to gyllebeholdere har ikke fast overdækning. Det er kommunens vurdering, at det på kvægbrug er forholdsvist nemt at sikre og vedligeholde et godt flydelag, hvorfor der ikke er stillet krav om fast overdækning.

Kanaler og fortank

I kanaler og fortank er der en kapacitet på 160 tons.

3.3 Foder

Ensilage er opbevaret i hhv. udendørs plansiloer med en kapacitet på 600 m² samt indendørs plansiloer på 1.700 m², se situationsplan. I tilfælde af særligt gode høstår, placeres ensilagen i markstakke.

Råvarer til kraftfoder opbevares i 3 nye siloer ved foderlade. De har hver en kapacitet på 18 tons. Foderplaner udarbejdes i samarbejde med kvægkonsulent, og det sikres således, at der anvendes den nyeste viden inden for kvægfodring. Der tages analyser af grovfoderlageret, således at foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Ved udfodring anvendes en fuldfoderblander, der præcist afvejer foder. Dette kontrolleres mindst 4 gange årligt ved en-dagsfoderkontrol.

3.4 Energiforbrug

El

Elforbruget før udvidelsen er ca. 104.000 kWh/år.

Elforbruget efter udvidelsen er beregnet til 114.000 kWh/år.

Ved strømsvigt indsættes nødgenerator.

Olie

Forbrug af dieselolie er ca. 12.000 l før udvidelse, hvilket øges til ca. 15.000 l efter udvidelse.

Energibesparende tiltag

For at spare på energien vil følgende foranstaltninger udføres:

Den ombyggede lade indrettes med kip i loftet samt gardiner i siden. Derved spares der energi til mekanisk ventilation.

For at spare på energien vil alm. lysstofrør løbende blive udskiftet med lav energilystofrør i den eksisterende stald.

Der er installeret sensorbelysning i og udenfor kostalden, der er indstillet til at lyse et fastsat tidsrum fra mørkets frembrud til 22.30, hvor belysningen udenfor slukker. Dette tændes igen kl. 05.00. I kostalden anvendes natsænkning på lys, dvs. orienteringslys, således at kun hver 4. lysstofrør er tændt efter kl. 19.00, og der tændes automatisk igen for alt lys kl. 05.00.

3.5 Vandforbrug

Vandforbruget er 8.000 m³/år, hvilket øges til ca. 10.400 m³/år.

Vandbesparende foranstaltninger

Dette sikres hovedsageligt ved det daglige management og faste rutiner således, at anlægget er tæt, og at utætheder skiftes/tættes, når de opstår. Vandkopper og drikkekar efterses jævnligt for at undgå vandspil.

Eftersom at ejendommen har egen boring, er der ikke nogen vandmåler, der kan aflæses. For at leve op til BAT og fordi en ny vandindvindingstilladelse vil kræve det, installeres der en vandmåler (vilkår nr. 32). Der tages årligt en vandprøve for at sikre en tilstrækkelig god vandkvalitet til mælkeproduktionen.

Dernæst genanvendes vaskevandet fra malkeanlægget ved gulvvask af karrusellen, hvilket sparer ca. 2 m³ vand om dagen. Ligeledes genanvendes også kølevand fra mælkekøleren til vask af karrusel.

Spildevand

Før udvidelsen (Beregnet normforbrug)

Der anvendes vand til vask af malkeanlæg og karrusel, hvilket foregår 2 gange daglig samt udvendig vask 1 gang daglig. Og tilsvarende anvendes der vand til vask af malkeklude i vaskemaskine, der giver spildevand, der ledes til gylletank. Der produceres årligt ca. 500 m³.

Efter udvidelsen (Beregnet normforbrug)

Alt spildevand tilledes gyllebeholder, dog genanvendes en del af vaskevand fra mælkeanlægget, og tilledes først efter genanvendelse til gyllebeholder. Spildevandsmængden øges med ca. 20 m³ til ca. 520 m³.

Spildevandsmængderne fra plansilo indgår som standard i Byggebladet for gødnings- og kapacitetsberegning.

3.6 Skadedyr

For at forhindre lettilgængeligt fodermateriale til skadedyr, rengøres foderanlæg mm. regelmæssigt. Der forventes ikke skadedyrsproblemer på ejendommen.

Fluer

For at undgå fluegener, foretages der regelmæssig udmugning fra kalvebokse i sommerperioden. Og der anvendes fluebekæmpelsesmidler ovenpå halmen til bekæmpelse af fluelarver. Ved flueproblemer anvendes der desuden fluegift.

De anvendte bekæmpelsesmidler anvendes efter de skrevne anbefalinger, hvor bekæmpelsen af fluelarver foregår ugentligt.

Rotter

Rottebekæmpelse foregår ved udlægning af gift fra firmaet Mortalin, pga. kommunens aftaler med dette firma jf. de kommunale anbefalinger. Der er dagligt tilsyn med tegn på forekomst af mus og rotter på ejendommen.

Desuden holdes katte på ejendommen for at undgå og begrænse forekomsten af mus og rotter.

Det er kommunens vurdering, at der fortsat efter udvidelsen ikke vil være væsentlige gener fra skadedyr for omkringboende.

3.7 Råvarer og hjælpestoffer

Pesticider og sprøjteudstyr

Pesticider opbevares i en aflåst kasse i laden.

Der anvendes kemikalier til rengøring af malkeanlæg, og disse kemikalier opbevares i teknikrum ved siden af tankrummet i stalden. Rengøringsmidler til rengøring af mælketank forefindes ved denne.

Der er en påfyldningsplads mellem kalvestald og ensilagehus.

Oplag af olie og kemikalier

Olie opbevares i laden, se situationsplan, på betongulv uden afløb. Der opbevares 200 l hydraulisk olie, 60 l motorolie og 2500 l dieselolie

Råvarer til foderblanding

Råvarer til kraftfoder opbevares i 3 nye siloer ved foderlade (se oversigtstegning, bilag 2, for placering).

3.8 Affald

Fast affald

Der produceres en række forskellige affaldstyper på ejendommen, hvor affaldet sorteres i hhv. brandbart og ikke brandbart samt husholdningsaffald og jern.

Brandbart som plastik og bindegarn opsamles i en container, der tømmes hver uge af Store Merløse Transport v. Henning Sørensen. Containeren er placeret bag maskinladen.

Ikke-brandbart som glas og PVC afleveres til genbrugsstation af ejer selv efter behov, dog ca. 6 gange årligt.

Jern opbevares i en container, og sælges/afhentes efter behov, dog ca. 1 gang årligt, og er i mellemtiden placeret bag traktorladen/maskinhus.

Husholdningsaffald afhentes af den kommunale renovationsordning hver uge, og er placeret ved beboelsen.

Art	Opbevaring	Bortskaffelse
19.00 Forbrændingsegnet	For enden af spaltestald	Forbrænding
23.00 Ikke forbrændingsegnet	Bag maskinladen	Genbrug
50.00 Papir og pap	For enden af spaltestald	Forbrænding
51.00 Glas	Bag maskinladen	Genbrug
52.00 Plast	For enden af spaltestald	Forbrænding
52.06 Heraf PVC	Bag maskinladen	Genbrug
Jern	Bag maskinladen	Jernhandel
Alm. husholdning	Ved huset	Kommunalt hver uge

Døde dyr

Døde dyr opbevares på fastsat plads ved gyllebeholderen mellem bygningerne mere end 15 m fra offentlig vej, og kan derved ikke ses fra offentlig vej. (bilag 2). Dyrene placeres under en kadaverkappe. Døde dyr afhentes af destruktionsvirksomheden DAKA, og indmeldes af ejer indenfor 24 timer. Afhentning sker normalvis indenfor 24 timer efter anmeldelse, medmindre det er op til weekend eller helligdage.

Olie- og kemikalieaffald

Spildolie svarende til ca. 250 liter opbevares i gamle olietønder, og er placeret i spildbakker i laden, hvor der ikke er afløb, se situationsplan. Spildolie afhentes af Dansk-olie-genbrug efter behov, ca. 1 gang årligt.

Kemikalierester fra sprøjtning afleveres på genbrugsstation. Sprøjter og glas fra medicin opsamles i plastikbeholder og returneres 2 gange årligt til genbrugsstation.

3.9 Driftsforstyrrelser og uheld

Der kan forekomme en række uheld, eftersom en stor del af den daglige management foregår mekanisk, herunder kan der bl.a. forekomme:

Fejl i udfodringen og opbladningen af foder, således så næringsstofindholdet ikke svarer til det planlagte. Dette kan betyde større udskillelse af næringsstoffer i gødning, og efterfølgende til udbringningsarealerne.

Hvis gyllebeholderen revner eller løber over, vil der kunne ske en lokal forurening af området omkring beholderen.

Hvis de døde dyr ikke afhentes, vil der kunne opstå lugtgæner fra disse.

Hvis udstyret, der anvendes til udbringning af husdyrgødning ikke fungerer korrekt, vil der kunne forekomme overgødsning i det område, hvor der udsprede gødning på ved pågældende tidspunkt.

Minimering af risiko for uheld

Der udarbejdes 4 gang årligt foderplan, og der udtages grovfoderanalyser for optimering af en bedre udnyttelse af grovfoderet.

Gyllebeholderne tilses jævnligt, og bliver hvert 10. år gyllebeholderkontrolleret.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Alle medarbejdere er bekendt med den udarbejdede beredskabsplan, og vil ved et uheld, der kan have miljømæssige konsekvenser, ringe 112 og efterfølgende kontakte kommunens miljøafdeling.

1.10 Management

Ejendommen drives efter princippet "Godt landmandskab", hvilket for denne ejendom bl.a. betyder:

Der er rettet fokus på forhold som dyrevelfærd, staldmiljø og optimal udnyttelse af næringsstoffer.

Produktionsapparatet tilses dagligt, og der tilstræbes en god hygiejne i staldene.

I produktionen er der fokus på anvendelse af hjælpestoffer som gødning, plantebeskyttelsesmidler og andre faktorer som kan have indflydelse på det omgivende miljø. Dette omfatter ligeledes, at det tilstræbes at opnå en optimal effekt af næringsstoffer udbragt på arealerne, ved at tage hensyn til udbringningstidspunkter afhængig af planternes vækstsæson.

Der er løbende over døgnet overvågning med dyrene for at sikre, at produktionen forløber mest hensigtsmæssigt, og der tilstræbes at forebygge produktionssygdomme hos dyrene ved at tage hensyn til dyrenes trivsel og dyrevelfærd.

Yderligere tilstræbes der et godt arbejdsmiljø, og at ejendommen fremstår som ryddeligt og veldrevet.

Der ønskes fastholdt et godt naboskab ved at udvise mest mulig hensyn ved eks. kørsel med landbrugsmaskiner på offentlige veje.

Både med hensyn til markdriften og kvægproduktionen tilstræbes det at følge nyeste viden og teknik, så vidt dette er praktisk og rentabelt muligt.

Ved behov indhentes der rådgivning fra forskellige faggrupper.

Der udarbejdes årligt årsregnskab, gødningsregnskab og produktionskontrol. Besætningen har Ny sundhedsrådgivningsaftale, hvilket indebærer besøg af dyrlæge ca. en gang om ugen.

Der fremsendes efterfølgende beredskabsplaner for ejendommen. Kommunen har stillet vilkår om at der inden 3. måneder efter godkendelsen skal fremsendes beredskabsplan (vilkår 10).

1.11 Egenkontrol

Egenkontrol udføres som faste procedure, på bestemte tidspunkter og på bestemte måder, herunder:

Foderanlægget afvejer ved iblanding og udfodring, og kontrolleres mindst 4 gange årligt ved endagsfoderkontrol. Fejl udbedres derfor, når de opstår.

Malkningsanlæg efterses ligeledes løbende, for korrekt anvendelse og rengøring.

Gyllebeholder og rør efterses månedligt, og vil som minimum blive kontrolleret ved Gylle-Beholder-Kontrollen hver 10. år.

Registrering og mærkning af husdyr foregår ugentligt til det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR).

I årsregnskab, gødningsregnskab, og produktionskontrol registreres ressourceforbrug, gødningsplanlægning, foderforbrug og husdyrstørrelse.

4. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

I det følgende afsnit er der foretaget en vurdering af om det ansøgte vil have væsentlige negative konsekvenser for omgivende beskyttet natur og omboende.

4.1 Ammoniak

Samlede emission fra anlæg: 1970 Kg N/år

Meremission fra anlæg: 290 Kg N/år

Internationale naturbeskyttelsesområder og større sårbare naturområder

De to nærmeste Natura 2000 områder (internationale naturbeskyttelses-områder) ligger ca 8,5 km væk fra produktionsanlægget. Det ene er habitatområde nr. 137 " Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å", ligger mod nord, mens det andet, habitatområde 141 " Nordlige del af Sorø Sønderskov" ligger mod syd-øst.

Produktionsanlægget ligger ca. 3000 meter fra det nærmeste naturareal omfattet af husdyrlovens § 7. På grund af den store afstand (over 1000 meter) er det ikke nødvendigt at foretage beregning på den højeste deposition i forhold til de områder der er beskyttet i henhold til lovens § 7.

Det er kommunens vurdering, at afstanden til områder beskyttet af husdyrlovens § 7, samt internationalt beskyttet natur er så stor, at produktionen ikke vil kunne påvirke disse naturområder væsentligt.

Naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Sorø Kommune har undersøgt om der inden for en afstand af 1.500 meter findes naturarealer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, der evt. kunne blive påvirket af ammoniakemissionen fra anlægget i en sådan grad, at det kan ændre naturtypens tilstand og dermed være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. I det der er tale om et anlæg, der ikke før har været miljøgodkendt skal kommunen vurdere miljøbelastningen fra det samlede husdyrbrug jf. § 12, stk. 2 i husdyrbrugsloven.

Ammoniaknedfaldet fra anlægget falder ifølge Danmarks Miljøunderøgelser mærkbart med afstanden fra anlægget og det er ikke muligt at lave en sikker beregning når afstanden til anlægget overstiger 1000 meter. Sorø Kommune har valgt at foretage en vurdering på trods af denne usikkerhed, da det må forventes at der sker en påvirkning af nærliggende naturområder også udover de 1000 meter, når der er tale om så stor en husdyrproduktion.

Ca. 1000 meter nordøst for anlægget ligger lokalitet 773 (se kort, bilag 1), som er et beskyttet overdrev. På overdrevet gror en række kvælstoffølsomme arter som Flipkrave, Blåmunke, Hunde-Viol og Håret Høgeurt. Desuden vokser den regionalt rødlistede Liden Fugleklo. Sorø Kommune har foretaget en beregning af, hvad den samlede produktion vil betyde for ammoniakdepositionen på arealet. Der kan forventes en deposition fra anlægget (i forhold til hvis der ikke var en produktion på stedet) i størrelsesorden

0,15 til 0,35 kg N/ha/år. Depositionen fra produktionen vil stige med ca. 0,03 kg N/ha/år i forhold til afsætningen fra den nuværende produktion. Baggrundsbelastningen med ammoniak er for kommunen 17 kg N/ha/år /11/ og tålegrænsen for overdrev er 15-25 kg N/ha/år/11/. Det kan ikke udelukkes, at tålegrænsen for overdrevet er i den lave ende af intervallet og dermed allerede er overskredet, som følge af baggrundsbelastningen.

Dog er det kommunens vurdering, at merbelastningen er meget beskeden og at der må forventes en nedgang i baggrundsbelastningen med ammoniak i de kommende år bl.a. på grund af generelle ammoniakreducerende tiltag i lovgivningen. Kommunen vurderer derfor, at naturtilstanden på overdrevet ikke vil ændres som følge af husdyrproduktionen og det derfor ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2.

Udover overdrevet findes der inden for 1.500 meter 4 enge:

Lok 265 er beskrevet som næringsrig ugræsset eng domineret af eng-rævehale, toradet star og stor nælde, alle planter der vidner om at engen er næringsrig.

Lokalitet nr. 5 er beskrevet som en ugræsset kultureng, på besigtigelsestidspunktet tæt på at være for tør. Fugtige lavninger med rester af kærvegetation. Af kvælstoffølsomme arter kan nævnes Kragefod og Smalbladet Kæruld.

Lok nr. 17: Ugræssede centrale dele lysåbne med overdrevspræg (tørt). Pilemoser mod nord og øst. I syd hestegræsset kultureng (juni 1997). Ingen meget kvælstoffølsomme planter beskrevet.

Lok 313 er beskrevet som en sjældent omlagt eng (tuedannelser), kulturgræsdomineret og gødningspåvirket. Der er ikke noteret planter fra lokaliteten.

Ca. 1.000 til 1.500 meter syd for ejendommen findes et større sammenhængende eng- og moseområde med lokalitetsnr. 13 og 14. Der findes ingen plantelister eller lokalitetsbeskrivelser over området, men ud fra luftfotografier af området er det kommunens opfattelse at området kan betegnes som mesotrof eng/lavmose, som ikke er særlig følsom overfor kvælstofpåvirkning.

Ud af Vestsjællands Amts lokalitetsbeskrivelser fremgår det, at engene enten er domineret af kulturgræsser og tillige næringsstofpåvirket. Ifølge miljøministeriets vejledning /10/ har enge generelt en tålegrænse på omkring 20 kg N/ha/år. De beskrevne enge ligger alle længere væk fra anlægget end overdrevet (lok 773). Dertil kommer at deres placering i forhold til anlægget gør at der vil være mindre ammoniakafsætning til engene end til overdrevet. Da baggrundsbelastningen for kommunen er 17 kg/ha/år, er det kommunens vurdering at tålegrænsen for engene ikke vil blive overskredet som følge af produktionen.

Det er kommunens vurdering, at den øgede ammoniakemmission ikke vil bevirke, at der sker ændringer i beskyttede naturtypers tilstand. Godkendelsen af produktionen vil derfor ikke være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2.

Vandhuller

Inden for en 1500 meters radius fra anlægget findes en række mindre vandhuller (se kort, bilag 1). Vandhullerne vil normalt ikke blive påvirket af en forøgelse af ammoniakafsætningen, da det primært er fosfor (se afsnittet om fosfor) der kan udgøre et problem for vandhullerne. Da der oven i købet i denne sag er tale om en forholdsvis beskedne merbelastning med ammoniak er det kommunens vurdering at tilstanden i vandhullerne ikke vil ændres som følge af udvidelsen, og det derfor ikke vil være i strid med naturbeskyttelsesloven.

Nordruplund Skov og Bromme Plantage

Anlægget ligger ca 1000 meter øst for Nordruplund Skov og ca 2 km vest for Bromme Plantage. Sorø Kommune har den 1. september 2009 bedt Slagelse Kommune om at foretage en vurdering af ammoniakpåvirkningen af Nordruplund Skov fra anlægget. Slagelse Kommune har vurderet, at det ikke er noget de vil stille vilkår til.

Set i lyset af den meget beskedne ammoniakdeposition på overdrevet (lok 773) som ligger 1 km øst for anlægget, er det kommunens vurdering at ammoniakdepositionen på Bromme plantage (2 km øst for anlægget) som følge af produktionen er så lille, at det ikke vil kunne ændre tilstanden for eventuelle sårbare planter i skoven.

Arter beskyttet af Habitatdirektivet

Sorø Kommune har ikke kendskab til om der er arter opført på Habitatdirektivets bilag 4 i nærheden af anlægget. Det kan dog ikke udelukkes, at visse paddearter opført på Bilag 4 lever i vandhullerne i nærheden af ejendommen.

Kommunen har – som beskrevet ovenfor - vurderet at vandhullerne ikke vil blive påvirket af ammoniak fra anlægget, og der dermed heller ikke vil være risiko for, at yngleområdet for de ovennævnte bilag 4 arter vil påvirkes heraf.

4.2 Lugt

Der er foretaget en lugtberegning:

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnit-safstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	219,64 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone inden-

			for 1,2 gange geneafstand.
Samlet Bebyggelse	Ny	135,97 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	69,46 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Afstanden til enkeltbolig fra henholdsvis kostald, ungdyr og kviestald og ungdyrstald med plads til goldkøer er 176 m, 234 m og 271 m. Til samlet bebyggelse er afstanden henholdsvis 1364 m, 1435 m og 1472 m. Til byzone er afstandene henholdsvis 2404 m, 2457 m og 2458 m. Det vil sige at geneafstanden er kortere end afstanden til henholdsvis den nærmeste nabo, nærmeste samlede bebyggelse og nærmeste byområde. Geneafstanden er udtryk for, hvor langt væk fra husdyrbruget, der kan forventes generende lugt.

Det er kommunens vurdering, at lugten fra produktionen vil være beskednen og ikke vil være til gene for naboer og andre omkringboende.

4.3 Transport

Før udvidelsen er der årligt omkring 825 transporter, og efter udvidelsen ca. 690 transporter. Faldet i antallet af transporter skyldes hovedsageligt overgangen til 2-dags mælkeafhentning. Transporter i forbindelse med gyllekørsler ændres også, idet flere transporter vil foregå med lastbil. Se bilag 4 for oversigt.

Der kan ske ændringer i antallet af transporter, hvis Arla Foods ændrer konceptet og kravet til mælkeafhentning

Vejen "Krogen" ender på ejendommen med direkte adgang til hhv. til stuehus, kostald, øvrige staldbygninger og maskinhus samt gylletank. Offentlige transporter af indkøbt foder og mælk foregår frem og tilbage ad denne vej via landevej 219. Drift af marker foregår direkte via ejendommen eller ad Krogen, idet hovedparten af arealerne er placeret tæt på ejendommen.

Det er kommunens vurdering, at udvidelsen ikke vil resultere i øgede gener som følge af transport. Selvom Arla Foods igen ændre deres afhentningsmønster vil det ikke betyde den store forskel i forhold til i dag. Der er stillet vilkår om hvornår hovedparten af transporterne skal foregå mandag til fredag i tidsrummet 6.30 til 18. (vilkår 8).

4.4 Lys

Der vil ved den normale daglige drift ikke være tændt arbejdsprojektører på ejendommen.

Ved indgange til stalde mm. er der opsat lys, der reguleres ved sensorer. Der er orienteringslys i kostalden om natten.

Da lyset styres af sensorer og der tilmed er skærmende beplantninger omkring de nærmeste naboer, er det kommunens vurdering at lyset ikke vil være til gene for de omkringboende.

4.5 Støjklider

Støj kan forekomme fra dyr og staldmekanik, samt interne og eksterne transportere til og fra ejendommen.

Der vil kunne forekomme spidsbelastning af støj i forbindelse med afhentning af dyr, og ved foderfremstilling. Opblanding af foder foregår dagligt med ca. 1 timers varighed om morgenen fra ca. kl. 7-8. Dette udvides til varighed af 2 timer fra kl. 7-9. Valsning af korn foregår indenfor i forbindelse med foderopblanding. Kraftfoder tildeles i malkestalden som færdigblanding.

Støjproduktionen fra markarbejdet vil hovedsageligt være i højsæsonerne, foråret og sensommeren.

Driftsperiode for støjklider

Den daglige driftsperiode er fra pt. kl. 5 – 18.00 alle dage incl. weekend og helligdage. Perioden forventes ikke ændret ved godkendelsen.

Udfodring foregår 1 gang i døgnet med start kl.7. Småkalve mælkefodres både morgen og aften. Kraftfoder tildeles pt. i automater i stalden.

Markdriften vil i perioder forgå i døgnets 24 timer. Der er opsat vilkår vedr. støjniveauet jf. miljøstyrelsens vejledende støjgrænser, vilkår 11.

Sorø Kommune vurderer, at der ikke vil være støjgener for de omkringboende med de opsatte vilkår.

4.6 Støv

Der kan forekomme støv ved udstrøning af halm ved kalve og ungdyr, men det foregår inden døre, og vil derfor ikke skabe problemer omkring ejendommen.

5. Udbringningsarealer

5.1 Drift af udbringningsarealer

Der ejes eller forpagtes et udspretningsareal på 201 ha. Arealernes beliggenhed fremgår af kortbilag 1. Udover de 201 ha, der er ejede eller forpagtede fraføres gyllen fra 45 DE til en gylleaftale på 35 ha.

Udbringningsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jordbundstype	Vandet	Sædskifte	N-Klasse 0 - Ha	Grundvand - Ha	P-Klasse 0 - Ha
1-0	9,42 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	9,42 Ha	9,42 Ha	9,42 Ha
1-1	8,27 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	8,27 Ha	8,27 Ha	8,27 Ha
1-2	6,38 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	6,38 Ha	6,38 Ha	6,38 Ha
1-3	6,23 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	6,23 Ha	6,14 Ha	6,23 Ha
3-0	2,38 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	2,38 Ha	2,38 Ha	2,38 Ha
6-0	4,43 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	4,43 Ha	3,10 Ha	4,43 Ha
7-0	11,41 Ha	Ja	Fin sandblandet lerjord (JB6)	Nej	K4	11,41 Ha	0,00 Ha	11,41 Ha
9-0	6,22 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	6,22 Ha	0,00 Ha	6,22 Ha
9-1	5,60 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	5,60 Ha	0,09 Ha	5,60 Ha
10-0	3,31 Ha	Ja	Humusjord (JB11)	Nej	K13	3,31 Ha	0,00 Ha	3,31 Ha
15-0	2,14 Ha	Ja	Grov sandblandet lerjord (JB5)	Nej	K4	2,14 Ha	1,19 Ha	2,14 Ha
16-0	2,55 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	2,55 Ha	2,54 Ha	2,55 Ha
16-1	1,92 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,92 Ha	1,21 Ha	1,92 Ha
20-0	6,75 Ha	Ja	Humusjord (JB11)	Nej	K4	6,75 Ha	0,00 Ha	6,75 Ha
21-0	5,29 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	5,29 Ha	5,29 Ha	5,29 Ha
21-0	3,64 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	3,64 Ha	3,64 Ha	3,64 Ha
30-0	7,27 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	7,27 Ha	0,00 Ha	7,27 Ha
30-1	6,49 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	6,49 Ha	0,00 Ha	6,49 Ha

31-0	12,63 Ha	Ja	Grov sandblandet lerjord (JB5)	Nej	K4	12,63 Ha	0,00 Ha	12,63 Ha
32-0	1,49 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,49 Ha	0,00 Ha	1,49 Ha
33-0	1,93 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,93 Ha	0,00 Ha	1,93 Ha
34-0	1,30 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,30 Ha	0,00 Ha	1,30 Ha
35-0	7,55 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	7,55 Ha	7,46 Ha	7,55 Ha
35-1	0,81 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	0,81 Ha	0,81 Ha	0,81 Ha
40-0	13,67 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	13,67 Ha	13,67 Ha	13,67 Ha
41-0	3,43 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	3,43 Ha	3,43 Ha	3,43 Ha
42-0	1,15 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,15 Ha	1,15 Ha	1,15 Ha
42-1	1,87 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,87 Ha	1,87 Ha	1,87 Ha
44-0	1,56 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,56 Ha	0,06 Ha	1,56 Ha
44-1	1,23 Ha	Ja	Grov lerblandet sandjord (JB3)	Nej	K4	1,23 Ha	0,34 Ha	1,23 Ha
50-0	4,84 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	4,84 Ha	0,00 Ha	4,84 Ha
51-0	14,71 Ha	Ja	Fin lerblandet sandjord (JB4)	Nej	K4	14,71 Ha	0,03 Ha	14,71 Ha
52-0	32,32 Ha	Ja	Grov sandblandet lerjord (JB5)	Nej	K4	32,32 Ha	0,00 Ha	32,32 Ha
Total	200,19 Ha					200,19 Ha	78,47 Ha	200,19 Ha

Aftalearealer

Navn	Ha	Områder omfattet af N- eller P-Klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til modtagelse af de tilførte mængder?
Ny-1-0	15,50 Ha	Nej	Nej
Ny-5-0	2,53 Ha	Nej	Nej
Ny-7-0	0,80 Ha	Nej	Nej
Ny-8-0	8,95 Ha	Nej	Nej
Ny-9-0	2,77 Ha	Nej	Nej
Ny-10-0	4,87 Ha	Nej	Nej
Total	35,42 Ha		

Harmoniareal

Kravet til harmoniarealet til den ansøgte produktion er $386\text{DE} / 1,7 \text{ DE/ha} = 227 \text{ ha}$. Der hører 200 ha til bedriften samt 35 ha gylleaftaler. Harmonikravet er således overholdt.

Arealkrav

Arealkravet er det areal en husdyrproducent skal eje, for at kunne producere et bestemt antal dyr (ref. /7/). For at producere 386 DE skal husdyrproducenten eje 65 ha. Ejendommens arealtilliggende er ifølge ejendomsvurderingen på 77 ha og arealkravet er dermed overholdt.

Sædskifter

Ved beregninger af udvaskning er der anvendt et referencesædskifte, som svarer til, hvad man typisk vil dyrke på arealerne til et kvægbrug. Valg af sædskifte indgår ikke som et virkemiddel til begrænsningen af kvælstoftabet, hvorfor der ikke stilles krav til dette.

Gødningsproduktion og –håndtering

Der produceres husdyrgødning fra 386 DE, hvoraf gødningen fra 45 DE føres til gylleaftalearealer. Tilbage er der husdyrgødning fra 341 DE med et samlet indhold på 30.750 kg N/år og 5.420 kg P.

Husdyrgødning udspreddes efter en gødningsplan, der bl.a. sikrer at husdyrgødningen udnyttes så godt som muligt. Dette medfører at udvaskningen bliver så lille som muligt.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat en lang række krav til udbringning af husdyrgødning, og disse krav kan opfattes som BAT på området. Disse krav vil sikres overholdt. Dette indebærer bl.a. at der føres gødningsregnskab på bedriften.

Det er kommunens vurdering, at de generelle regler for håndtering og udbringning af husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre en miljømæssig forsvarlig udbringning.

6. Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer

På baggrund af ansøgningen og tilgængelige kortværk vedrørende nitratklasser, fosforklasser, naturarealer m.v. er der her foretaget en vurdering af om der er risiko for afstrømning/udvaskning af næringsstoffer fra udspreddingsarealerne, der kan medføre en væsentlig øget miljøpåvirkning af de beskyttede naturtyper.

6.1 Fosfor

For at beskytte internationale vandområder mod øget fosforbelastning, er der fastlagt regler for fosforoverskuddet på udbringningsarealer, der afvander til disse.

Størstedelen af udbringningsarealerne ligger i områder, der afvander til Musholm bugt. En mindre del af udspretningsarealerne (ca. 40 ha) afvander til Nørremose og Munke Bjergby Sø for derefter at løbe videre mod Musholm Bugt.

Vestsjællands Amt har i vandrammedirektivets basisanalyse del 2 (marts 2006) vurderet tilstanden i Nørre Mose. I analysen peges der på, at den væsentligste påvirkning for Nørremose er næringssalte, specielt fosfor fra spildevand fra rensningsanlæg, fra spredt bebyggelse og udvaskningsbidrag fra landbrugsarealer. Mosen er – ifølge analysen - imidlertid ikke i risiko for ikke at nå regionplanens målsætning inden 2015.

Udbringningsarealerne tilføres i følge ansøgningen 27,1 kg fosfor/ha/år. Med afgrøderne fraføres der 24,8 kg fosfor pr. ha/år. Dvs. der er et fosforoverskud på 2,3 kg P/ha/år.

Musholm Bugt er ikke internationalt beskyttet naturområde, og der findes ikke internationalt beskyttet vandløb og søer i oplandet til Musholm bugt. Da fosforoverskuddet er forholdsvist beskedent og der ikke er noget der tyder på at Nørremoses målsætning ikke kan nås inden år 2015, er det kommunens vurdering at produktionsudvidelsen ikke vil have betydning for tilstanden i Nørremose. Det er derfor Sorø kommunes vurdering, at der ved en almindelig drift af udspretningsarealerne, hvor den generelle lovgivning overholdes, ikke vil være risiko for at følsom natur bliver væsentlig påvirket med fosfor.

Udvidelsen af produktionen vil derfor ikke være i strid med bekendtgørelse om habitatdirektivet /17/.

6.2 Nitrat og overfladevand

Bedriftens udspretningsarealer ligger indenfor områder, der afvander til Musholm bugt, som ikke er Internationale naturbeskyttelsesområder.

Udpegningen af internationale beskyttelsesområder (Natura 2000 områder) indebærer, at Danmark er forpligtiget til at sikre og genoprette en gunstig bevarings status for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte. Vestsjællands Amt har udarbejdet basisanalyse for NATURA 2000-områderne.

For landbrugsarealer, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-områder, stilles der krav om at begrænse nitratudvaskningen udover den begrænsning der ligger i den generelle lovgivning. Et sådant krav findes ikke til landbrugsarealer, der ikke afvander til internationale beskyttelsesområder.

Nitratklasse 0

Projektets udspretningsarealer ligger i Nitratklasse 0, hvilket indebærer, at der ikke (iflg. bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug /2/) stilles skærpede krav udover de almindelige harmoniregler. Grunden til dette er, at det område udspretningsarealerne ligger i, ikke afvander til international naturbeskyttelsesområde der er følsomt overfor kvælstof.

Beregninger af kvælstofudvaskningen

Jorden i området har et reduktionspotentiale på 0-50%, hvilket betyder at jorden er i stand til at fjerne 0-50% af den kvælstof der forlader rodzonen, inden det når ud til vandmiljøet.

Beregninger i ansøgningsystemet viser, at der efter udvidelsen vil være en udvaskning fra rodzonen på ca. 51 kg N/ha. Da der til produktionen anvendes 200 ha udspretningsarealer, vil den samlede udvaskning være 10.200 kg N. Fra produktionen vil der således efter udvidelsen være risiko for at vandmiljøet i Musholm bugt modtager mellem 50 og 100% af dette kvælstof, svarende til 5.100 – 10.200 kg N. Idet Musholm Bugt ikke er meget følsom overfor kvælstofpåvirkning, vil der ikke som følge af produktionen være risiko for at følsomme vandområder vil blive påvirket.

Beregninger i systemet viser desuden, at der ved den nuværende drift af arealerne sker en udvaskning på 51,8 kg N/ha. Da der er tale om en model er beregningerne behæftet med en hvis usikkerhed er der alligevel en tendens til at udvaskningen falder efter udvidelsen – fra 51,8 til 51,4 kg N/ha. Denne reduktion i udvaskningen skyldes at arealerne efter udvidelsen dyrkes med 4,3 % flere efterafgrøder end det generelle lovpligtige krav til dyrkning af efterafgrøder. Efterafgrøder samler kvælstof op fra markerne, så der sker en mindre udvaskning i vinterhalvåret. Grunden til at der indføres ekstra efterafgrøder skyldes at arealerne ligger i et Nitratfølsomt Indvindingsområde, og at der her er krav til størrelsen af udvaskningen, se afsnittet om udvaskning til grundvandet.

Det er på den baggrund kommunens vurdering, at der ikke er risiko for at nitratfølsomme naturområder vil blive påvirket som følge af produktionsudvidelsen.

6.3 Nitrat og grundvand

Nitratudvaskningen er beregnet til 72,7 mg/NO³/l. Store dele af udspretningsarealerne ligger i et såkaldt Nitratfølsomt indvindingsområde. I disse områder må der i henhold til det generelle beskyttelsesniveau i husdyrloven ikke ske en merudvaskning fra udspretningsarealerne i forhold til den drift der var af arealerne før udvidelsen. Dette krav er ifølge beregningerne i ansøgningsystemet overholdt ved hjælp af indførelsen af ændret dyrkningspraksis, der betyder at arealerne drives med 4,3 % flere efterafgrøder i forhold til det generelle krav. For at efterafgrøderne skal have en effekt på udvaskningen af nitrat til grundvandet, er det vigtigt at de dyrkes på marker der ligger i indvindingsområdet, se kort, bilag 1.

Det er derfor kommunens vurdering, at der ikke er risiko for at grundvandet forurenes med nitrat som følge af udvidelsen.

6.4 Vandløb

Det er kommunes vurdering, at en almindelig udbringning af gylle efter gældende lovgivning ikke vil betyde, at der er farer for, at der sker en overfladeafstømning til vandløb, med mindre terrænet mod vandløbet er stærkt hældene. Der er udspretningsarealer op til Tude Å og til et mindre vandløb, der løber til Tude Å. Der er på de pågældende strækninger af åerne ikke stærk hældning på udspretningsarealerne ned til åerne.

Udspretningsarealerne afvander til Tude Å og videre ud i Musholm Bugt. Kvælstof betragtes ikke som et problem for vandløbene, hvorimod fosfor kan udgøre et problem særligt i langsomt flydende vandløb. Beregningerne viser, at der samlet kun er et meget beskedent fosforoverskud, og at der på grund af jordbundsforholdene i området ikke vil være risiko for udvaskning med fosfor til vandmiljøet.

Sorø Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke vil ske en øget belastning af vandløbene med fosfor, og at udvidelsen af produktionen derfor ikke vil belaste Tude Å.

6.5 Vandhuller

På udspretningsarealerne findes en række småvandhuller. Ligesom for vandløbene vil det primært være fosfor der kan udgøre et problem. Da der ifølge beregningerne i ansøgningsystemet ikke er risiko for fosforudvaskning fra arealerne, er det kommunens vurdering at vandhullerne ikke vil blive påvirket som følge af udvidelsen af produktionen. Da der tillige ikke er stærkt skrånende arealer ned mod vandhullerne, vil der heller ikke være risiko for overfladeafstrømning til vandhullerne. I vandhullerne kan der være paddearter der er opført på Habitatdirektivets bilag 4, som kommunen ikke har kendskab til. Da der ikke som følge af udvidelsen vil ske en negativ påvirkning af vandhullerne, er det kommunens vurdering at der dermed heller ikke vil være risiko for, at evt. yngleområdet for de ovennævnte bilag 4 arter vil påvirkes.

6.6 Andre beskyttede naturtyper

Nogle af udspretningsarealerne grænser op til enge og moser. Arealerne har også før udvidelsen været brugt til udspretning af husdyrgødning. Det er derfor kommunens vurdering, at de beskyttede enge, moser m.v. ikke vil blive påvirket yderligere som følge af produktionsudvidelsen og derfor ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

7. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

En del af den teknologi og management, der må regnes som BAT, er indarbejdet i den eksisterende lovgivning, og anvendes derfor naturligt i husdyrproduktionen.

7.1 Management (ledelses- og kontrolrutiner til styring af miljøforhold)

Ejendommen drives efter princippet "Godt landmandskab", hvilket for denne ejendom bl.a. betyder:

- I produktionen er der fokus på anvendelse af hjælpestoffer som gødning, plantebeskyttelsesmidler og andre faktorer som kan have indflydelse på det omgivende miljø. Dette omfatter ligeledes, at det tilstræbes at opnå en optimal effekt af næringsstoffer udbragt på arealerne, ved at tage hensyn til udbringningstidspunkter afhængig af planternes vækstsæson.
- Der ønskes fastholdt et godt naboskab ved at udvise mest mulig hensyn ved f.eks. kørsel med landbrugsmaskiner på offentlige veje.
- Både med hensyn til markdriften og kvægproduktionen tilstræbes det at følge nyeste viden og teknik, så vidt dette er praktisk og rentabelt muligt. Ved behov indhentes der rådgivning fra forskellige faggrupper. Der udarbejdes derfor årligt årsregnskab, gødningsregnskab og produktionskontrol. Registreringerne bruges bl.a. til udarbejdelse af gødnings- og foderplaner, ligesom en del af oplysningerne vil fremgå af regnskaberne. Registreringerne er en del af BAT.

Anlæg/dyrevelfærd

- Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.
- Der er løbende overvågning med dyrene for at sikre, at produktionen forløber mest hensigtsmæssigt, og der tilstræbes at forebygge produktionssygdomme hos dyrene ved at tage hensyn til dyrenes trivsel og dyrevelfærd.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Dette nedsætter desuden risikoen for tilhold af eventuelle skadedyr.

Markdrift

- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Beredskabsplan/ansatte

- Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan, således at forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet (vilkår 10).
- Medarbejdere vil blive orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og være bekendt med vilkårene i miljøgodkendelsen. Herunder bekendt med beredskabsplanen, samt særlige risikoområder, herunder håndtering af dyr og gylle.

7.2 Staldindretning generelt

For svin og fjerkræ er der fra centralt hold i EU udgivet et referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dette er ikke udarbejdet for kvæg.

På baggrund af dette vil forhold i relation til staldindretning og BAT blive vurderet ud fra de officielle BAT-byggeblade og på baggrund af beregninger fra det digitale ansøgningsystem www.husdyrgodkendelse.dk.

Der findes på nuværende tidspunkt kun ét BAT-byggeblad for kvægstalde, der omhandler:

- Præfabrikerede drænedede gulve (107.04-51)

Derudover findes der en BAT-kandidat:

- Svovlsyrebehandling af kvæggylle (kun kandidat da der er for store omkostninger)

7.3 Kostald

Sengebåsestald med fast gulv og skraber i gødeareal.

I den eksisterende kostald er der faste gulve med skraber i kostalden samt malkekarrusel. Dette er valgt ved ibrugtagningen af stalden i 2006. På dette tidspunkt var dette nogle af de bedre teknologier, der var til stede på markedet. Stalden er indrettet med sengebåse og fast gulv i gøde- og aktivitetsarealet. Skraberens kører ca. hver 2. time, hvilket vil være medvirkende til holde det faste gulv rent, således at ammoniakfordampningen holdes på så lavt niveau som muligt. Gødningen skræbes til en tværkanal og videre til gyllebeholder.

Der er fravalgt at ændre stalden til BAT-systemet "præfabrikerede drænedede gulve", da en sådan ændring vil medføre uforholdsmæssige store omkostninger for en stald der er bygget i år 2006. Når stalden er nedslidt eller står over for en omfattende renovering vil staldsystemet vurderes i forhold til BAT-krav på dette tidspunkt. Det er svært at angive et tidspunkt for dette, men med en generel levetid for en stald på 20-30 år, forventes dette gennemført indenfor denne tidshorisont.

Kommunen har vurderet, at en ombygning af den nye stald til et system med præfabrikerede gulve, vil være ude af proportioner i forhold til den forholdsvis beskedne merreduktion af ammoniakudledningen. Der er stillet vilkår om at stalden skal vurderes og leve op til BAT krav når den skal renoveres, senest i 2031, hvor den vil være 25 år gammel (vilkår nr. 28).

7.4 Småkalvestald

Dybstrøelse

De små kalve mellem 0-6 måneder opstaldes alle på dybstrøelse, da der ikke er alternative opstaldningssystemer til denne aldersgruppe.

Der kan kun vælges mellem dybstrøelse i hele arealet eller dybstrøelse med kort ædeplads (fast gulv). På denne baggrund må denne opstaldningstype betegnes som BAT.

Kalve i denne aldersgruppe vil gå i enkelt/fællesbokse eller eventuelt i udendørs kalvehytter.

7.5 Opdræt (6 måneder til kælving)

Dybstrøelse og fuldspaltebokse

Opdræt går generelt i samme opstaldningssystemer som køerne kan gå i, men der kan indenfor den enkelte ejendom være forskel på, hvordan de to grupper opstaldes. Da der på ejendommen er opstaldningsmuligheder, benyttes denne stald i første omgang til småkalve og en del opdræt. For småkalvene betragtes dybstrøelse som BAT, da der ikke findes andre systemer til dem. For at opstaldningen af opdrættet kan leve op til BAT, vil størstedelen af dybstrøelsen køres direkte ud på udspretningsarealerne.

Dybstrøelse m. direkte udkørsel og nedpløjning

Det valgte staldsystem i den nye kviestald (og til goldkøerne) er med dybstrøelse og foderbord. Størstedelen af dybstrøelsen køres direkte ud og nedpløjes. Dette system er valgt for at kunne opnå et samlet ammoniakemissionsniveau, der svarer til det ammoniakemissionsniveau, der ville være hvis udvidelsen blev gennemført i en stald med præfabrikeret drænet gulv. Grunden til fravalg af staldsystem med præfabrikerede drænedede gulve er beskrevet efterfølgende. Der er stillet vilkår om direkte udkørsel af dybstrøelsen (vilkår 27).

Det er kommunens vurdering, at den nye stald lever op til BAT kravet, da den samlede ammoniakemissionen ikke er højere end den ville være, hvis udvidelsen blev gennemført i en stald med BAT staldsystemet "præfabrikerede drænedede gulve".

7.6 Fravalg af andre BAT stald systemer

Præfabrikerede drænedede gulve

Dette staldsystem har en ammoniakfordampning, der ligger 30 % under bedste staldsystem. Der er fravalgt at indføre "præfabrikerede drænedede gulve" ved ombygning af laden til ny stald. Dette skyldes hovedsageligt de sygdomsmæssige problemer ejer har på nuværende tidspunkt med køerne på fast gulv og klovsygdommen digital dermatitis.

Svovlsyrebehandling af kvæggylle (kun kandidat da for store omkostninger)

Alternative muligheder til anvendelse af reduktionen af ammoniakkravet kunne også være opnået ved at forsure gyllen.

Der installeres ikke forsyningsanlæg, idet der er tale om en eksisterende stald. I forbindelse med denne staldtype vil der formentlig kun kunne opnås en meget begrænset medreduktion af ammoniakfordampningen fra lagertanken. Derudover vil der være et relativt stort energiforbrug, hvilket vurderes ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten. Derudover kan der opstå lugtgener i forbindelse med brug af for-

suringsanlæg. Den krævede ammoniakreduktion kan opnås på anden måde, hvorfor forsuringanlægget er fravalgt.

Gyllekøling

I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde, og der er på nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark, der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

Det er kommunens vurdering, at hele staldanlægget lever op til BAT, da der samlet set ikke udledes mere ammoniak end der ville være blevet, hvis udvidelsen var sket i en stald med BAT-systemet "præfabrikerede drænede gulve". Endvidere er der stillet krav om, at den nye stald fra 2006 skal renoveres til et BAT-system, når den senest i 2031 skal gennemgribende renoveres.

7.7 BAT på management

Fodring

Foderplaner udarbejdes i samarbejde med kvægkonsulent, og det sikres således, at der anvendes den nyeste viden inden for kvægfodring. Der tages analyser af grovfoderlageret, således at foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Ved udfodring anvendes en fuldfoderblander, der præcist afvejer foder. Dette kontrolleres mindst 4 gange årligt ved en-dagsfoderkontrol, og angives således som BAT på området.

Vandforbrug

Der anvendes drikkekar med lukkeventiler som drikkesystem i den eksisterende kostald. I de eksisterende stalde er der drikkekopper med lukkeventil. Det nye staldafsnit vil ligeledes indrettes med drikkekopper med lukkeventil. Herudover føres der faste aflæsninger for at sikre, at vandforbruget ligger på det forventede forbrug.

Energiforbrug

Der er valgt et staldsystem med naturlig ventilation, hvorved der spares energi til mekanisk ventilation.

Herudover sikrer rengøring og vedligehold af anlæggene, at der spares energi, og der indgås vedligeholdelsesaftaler med leverandørerne af de forskellige maskiner.

Opbevaring af gødning

Opbevaring af kvæggylle i gylletank opfattes som BAT. Der er fastsat en lang række lovregulerede forhold, der er med til at sikre lav ammoniakfordampning og sikre lækager. Disse regler indebærer bl.a. 10-årig beholderkontrol.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Dette medfører, at udvaskningen bliver så lille som muligt.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat en række krav til udbringning af husdyrgødning, og disse krav kan opfattes som BAT på området.

Der vil dog kunne forekomme ammoniakfordampning og lugtgener, hvorfra der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør) Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtig optagelse i planterne. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der tages højde for stærkt hældende arealer. Gylleudbringningen foregår for så vidt muligt i hverdagene.

Det er kommunens vurdering, at driften af husdyrbruget lever op til kravet om BAT.

8. Produktionens ophør

Hvis ejendommen i mod al forventning inden for den nærmeste årrække skal nedlukkes, vil alle beholdere blive tømt, og foderrester vil blive fjernet. Oprydningen vil foregå i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Såfremt besætningen bliver ramt af en sygdom der af veterinærmyndighederne kræver karantæne eller nedslagtning af dyrene, vil det foregå i overensstemmelse med gældende lovgivning (lov 432 af d. 9/6-2004 om hold af dyr, § 30), og der vil i forbindelse med karantæne eller nedslagtning sikres en forsvarlig varetagelse i forhold til miljøet..

Det er desuden kommunens vurdering, at da der ikke opføres nye bygninger med det beskrevne projekt og de eksisterende er indpasset så fornuftigt i landskabet, er der ikke grundlag for at opstille et vilkår om at fjerne bygningerne ved en evt. nedlukning af produktionen.

9. Alternative muligheder

Kommunen skal, jf. § 24 stk. 1 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, vurdere de væsentlige mulige alternative løsninger, herunder alternative placeringer. Jævnfør bemærkninger til § 22 stk. 1 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug skal landbrugsbygninger som udgangspunkt placeres i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer.

Alternative løsninger og 0-alternativ for Krogsgård

Ejendommen er beliggende i et værdifuldt landbrugsområde, hvor der også er udpeget et særligt beskyttelsesområde i form af et potentielt vådområde for en del af arealet, hvor skovrejsning ikke er ønsket. Hvis planen ikke gennemføres, vil ejendommen bibeholde sit hidtidige udviklingstrin, men vil ikke følge udviklingen.

Dette er vurderet i forhold til de prognoser Landscentret i Århus har udsendt for fremtidige landbrug. Disse prognoser siger, at udviklingen i landbruget går i retningen af, at der bliver færre landbrug i Danmark, og de landbrug der er, bliver større.

Hvis landmanden ikke følger udviklingen, vil det i stedet svare til stilstand, og dette vil i mange tilfælde betyde, at virksomheden viger pladsen for andre og større virksomheder, som følge af udviklingen.

Hvis ansøgte udvidelse ikke gennemføres, kan alternative løsninger derfor være:

1. En ansøgning om op til 500 DE eller mere. Dette kan ske ved opkøb af mere jord, gylleaftaler eller indsættelse af teknologi i form af gylleseparering eller forsøringsanlæg.

Separeringen kræver dog fortsat, at materialet kan afsættes til anden part eller til biogasanlæg.

2. Der etableres nye stalde andet sted på ejendommens arealer.

3. Der opkøbes ny ejendom andetsteds, med tilsvarende ønske om udvidelse.

4. Et 0-scenarie på denne ejendom vil betyde, at der ikke sker en nødvendig udvikling, og at den løbende tilpasning af anlægget med udnyttelse af den bedst tilgængelige teknologi ikke vil finde sted. Samtidig vil den nødvendige økonomi til opretholdelse af produktionen ikke være til stede, og denne må med tiden afvikles.

Konklusion

Det er kommunens vurdering, at det ansøgte projekt er placeret hensigtsmæssigt landskabeligt og i forhold til omboende. Da det ansøgte projekt desuden lever op til kravene om anvendelse af bedst tilgængelig teknik og overholder lovgivningens krav i øvrigt, er det kommunens vurdering at produktionen vil kunne drives uden væsentlig påvirkning af omkringboende, landskab, natur og miljø.

10. Litteratur m.v.

1. Lov nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrloven).
2. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009.
3. Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække i planperioden 2009/2010, nr. 751 af 15. juli 2009.
4. Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, nr. 1757 af 22. december 2006.
5. Bekendtgørelse om husdyrhold og arealkrav mv., nr. 1152 af 23. november 2006.
6. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 1695 af 19. december 2006.
7. Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietank, rørsystemer og pipelines, nr. 724 af 1. juli 2008.
8. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen (2005): Vejledning vedr. sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåren kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug (med opdaterede tålegrænser for naturtyper december 2005).
9. DMU, (2005): Gennemsnitlige afsætninger på kommuneniveau for 2000, 2003 og 2004 med DEHM-REGINA.
10. Vejledning om ekstern støj fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 af november 1984.
11. Lov om planlægning (Planloven) nr 937 af 24. september 2009
12. Bekendtgørelse nr. 408 af 1/5 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bkg. om habitatdirektivet).
13. Lov om naturbeskyttelse. LBK nr. 933 af 24/09/2009 (naturbeskyttelsesloven).
14. Lov om landbrugsejendomme, nr. 1202 af 9. oktober 2007.
15. Bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 463 af 21. maj 2007.